

U ožujku ove godine iz tiska je izašla knjiga *Zen i Biblija* autora p. J. Kakichija Kadowakija, isusovca iz Japana, umirovljenoga profesora filozofije na *University of Sophia* u Tokiju. Izdavač je Filozofsko–teološki institut Družbe Isusove u Zagrebu a djelo je s engleskog jezika preveo p. Stjepan Kušan, profesor na Institutu. Zanimljivo je istaknuti činjenicu da je knjiga nastala na poticaj sadašnjega pape Benedikta XVI., kao plod davne suradnje između autora Kadowakija i tada još profesora J. Ratzingerera u rodnoj mu Njemačkoj.

P. Kadowaki u djetinjstvu je odgajan u duhu zen–budizma, da bi kasnije, po završetku srednje škole, postao katolikom i ušao u isusovački novicijat. Autorovo duhovno iskustvo, koje kroz cijelu knjigu dolazi do izražaja, posebno fascinira. Njegovo znanje o zenu i kršćanstvu ima svoj izvor upravo u tome duboko proživljenom iskustvu te prakticiranju i jedne i druge religije.

Iako su učenja zen–budizma i kršćanstva po mnogočemu različita, autor u djelu ipak pronalazi određene dodirne točke nauka i temeljnih struktura dvaju religijskih tradicija te ih želi predstaviti zainteresiranomu čitatelju. To na poseban način čini uspoređujući određene biblijske navode s izrekama poznatih zen–učitelja, ističući na taj način njihovu povezanost. P. Kadowaki na više mjesta u knjizi spominje kako mu je proučavanje zen–literature i općenito prakticiranje zen–duhovnosti uvelike pomoglo shvatiti smisao i značenje određenih biblijskih tekstova. Međutim, treba imati u vidu da prvotna nakana djela nije usporedba između dvaju učenja, nego je autorov cilj izlaganje vlastitoga iskustva odnosno onoga što je naučio iz obiju religija. Svjesnim minimaliziranjem doktrinalnih usporedbi između zena i kršćanstva te stavljanjem naglaska na

proživljeno iskustvo u okviru obiju religija, autor knjigu čini dinamičnom i zanimljivom.

Knjiga *Zen i Biblija*, uz predgovor i uvod, sadrži još tri veća dijela u okviru kojih se nalazi dvadeset poglavlja. Na samome kraju nalazi se pogovor; sveukupno, dvjesto trideset i jedna stranica. Hvaljevrijedna je autorova gesta što je na samome početku, odmah iza uvoda, priložio mali tumač zen–pojmova koji čitatelju uvelike olakšava druženje s tekstom.

Prvi dio knjige nosi naziv *Učiti od zena* i obuhvaća prvih pet poglavlja. U njima autor opisuje svoj susret sa zenom i na vidjelo iznosi samo neke pojedinosti koje je od zena naučio. Ova istočna religija nastala je na tradiciji joge i stara je oko tri do četiri tisuće godina, a sam je Kadowaki naziva »cvijetom istočne kulture«. Nadalje, u okviru ovoga poglavlja opisuju se četiri karakteristike (svakoj od njih pripada po jedno poglavlje) koje zen i kršćanstvo čine sličnim. U prvome dijelu istaknute su i određene razlike između zena i kršćanstva.

Drugi dio knjige — *Koani i Biblija* — od šestoga do devetoga poglavlja, središnji je i u njemu autor razrađuje glavnu temu. *Koani* su zadatci koje učitelj zena upućuje svomu učeniku; oni bi potonjega trebali dovesti do prosvjetljenja ili ga navesti da stavi na kušnju i probudi svoje razumijevanje stvari. Dobar dio ove najvažnije cjeline pripada usporedbi *koana* s raznim biblijskim navodima. Sam Isus — Učitelj nad učiteljima — davao je svojim učenicima određene zadatke i pouke vezane uz njihov duhovni napredak. Upravo na temelju jednoga biblijskog i jednoga *koan* citata autor pokušava prikazati sličnost Isusove pouke i poruke zen–učitelja upućene učenicima. U ovome dijelu p. Kadowaki želi istaknuti i primjenu jedne čisto istočnjačke metode čitanja Biblije — čitanja tijelom, a ne samo umom.

U trećem, posljednjem dijelu knjige, autor uspoređuje *Duhovne vježbe* sveto-

ga Ignacija i *Zen sesshina* te pronalazi sličnosti. *Sesshin* je razdoblje intenzivnoga vježbanja zena. Sam autor u uvodu priznaje da su duhovne vježbe svetoga Ignacija uvelike pomogle njegovomu razumijevanju kršćanstva, pogotovo kada se radi o prakticiranju kršćanstva vlastitim tijelom. Kadowaki u zadnjem dijelu ne piše samo o sličnostima između *Zen sesshina* i duhovnih vježbi, nego opisuje i pojedine tehnike zena koje primjenjuje na Ignacijevu vježbu.

Kakichi Kadowaki izvrstan je poznavatelj Biblije, ignacijevske duhovnosti i filozofije, ali nadasve zena uz koji je odrastao i koji nije napustio čak i kada je

prešao na katoličanstvo. Radi se o čovjeku koji je vješto primijenio određene zen-tehnike u vlastitu katoličku vjeru, a sve to s jednim ciljem — kako bi što bolje upoznao i živio tu vjeru. Dobar dio tog iskustva zapisao je u knjizi. Treba istaknuti da se danas velik broj katolika zanima za istočnjačku duhovnost i nastoje primjenjivati određene njezine tehnike u vlastitoj duhovnosti. Svima onima koji to žele činiti na ispravan način, knjiga *Zen i Biblija* može biti vrijedan priručnik.

Marin Skender